КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра суспільствознавчої освіти

Програма підвищення кваліфікації учителів історії «Цифрові інструменти та штучний інтелект у роботі вчителя історії НУШ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри суспільствознавчої освіти

(протокол № 9 від 18.09.2026 р.)

Завідувач кафедри Галина СОХАНЬ

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 6 від 01.10.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Розробник: старша викладачка кафедри суспільствознавчої освіти Васильків Ірина Дмитрівна.

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання фахових методик, технологій); готовність до професійного зростання для реалізації освітніх завдань і відповідності вимогам часу.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України 12.10.2022 р. №904).

Термін дії програми: з 01.01.2027 р. до 31.12.2032 р.

Рецензенти:
Баханов Костянтин Олексійович, професор кафедри суспільствознавчої освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», доктор педагогічних наук, професор кафедри суспільствознавчої освіти;
Танчин Ігор Зіновійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільствознавчої освіти, заступник директора КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Цифровізація освіти та стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту суттєво змінюють підходи до викладання історичної дисципліни, вимагаючи від учителя історії не лише трансляції фактів, а й розвитку критичного мислення, медіаграмотності та історичної емпатії здобувачів освіти. Сучасний урок історії в умовах Нової української школи неможливий без активного використання цифрових інструментів, гейміфікації та роботи з різноманітними видами джерел. Водночас педагоги стикаються з викликом масового поширення історичних фейків, маніпуляцій та пропагандистських кліше в цифровому просторі. Пропонований курс спрямований на практичне опанування генеративного штучного інтелекту, інтерактивних платформ, методів гейміфікації та алгоритмів критичного аналізу візуальних і текстових історичних джерел, що дозволить підвищити мотивацію учнів та забезпечити ефективне формування предметних історичних і громадянських компетентностей.

Цільова група: учителі історії.

Обсяг: 30 годин.

Форма навчання: очна, очно-дистанційна.

Мета: удосконалення професійної майстерності учителів історії у сфері застосування інструментів штучного інтелекту, цифрових застосунків, гейміфікації та критичного аналізу історичних джерел для створення мотивуючого освітнього середовища.

Завдання:

- ознайомити вчителів історії з можливостями генеративного штучного інтелекту як персонального методиста у підготовці дидактичних матеріалів до уроків історії;
- сформувати практичні навички конструювання компетентнісних завдань, тестів та гейміфікованих квестів за таксономією Блума для вивчення минулого;
- удосконалити вміння критично аналізувати текстові та візуальні історичні джерела, розпізнавати історичні фейки, маніпуляції та діпфейки;
- виробити ефективні практики організації проєктної діяльності учнів та цифрового зворотного зв'язку на уроках історії.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

- предметно-методична компетентність – здатність розробляти авторські дидактичні матеріали, завдання на основі первинних і вторинних джерел та моделювати уроки історії;
- інформаційно-цифрова компетентність – здатність упевнено та ефективно застосовувати цифрові технології та інструменти штучного інтелекту в підготовці та проведенні уроків історії;

- проєктувальна компетентність – здатність проєктувати освітній процес із історії на основі компетентнісного та діяльнісного підходів, використовуючи сучасні цифрові дидактичні засоби;
- організаційна компетентність – здатність організовувати різні види й форми навчальної і пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Очікувані результати:

Слухач/ка після навчання на цьому курсі:

- вміє коректно формулювати запити для генерації тестових, компетентнісних завдань та історичних кейсів за допомогою ШІ;
- володіє навичками створення інтерактивних вправ (на роботу з хронологією, картами, персоналіями) для різних етапів уроку історії;
- застосовує методики фактчекінгу, виявляє маніпулятивні візуальні матеріали, фейки та діпфейки, пов'язані з історичним контентом;
- проєктує заняття з використанням цифрових платформ для швидкого зворотного зв'язку та формувального оцінювання учнівства.

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях – індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Програмою передбачено виконання різних видів робіт: вхідне опитування; творче самостійне завдання; практичні завдання, участь у круглому столі; рефлексія.

Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здійснюється за шкалою – «зараховано / не зараховано». Позитивна оцінка за курс («зараховано») виставляється за умови опанування матеріалу на платформі Moodle в обсязі не менше 70% від загальної кількості годин, активної участі в практичних заняттях онлайн та офлайн. Самостійна робота зараховується за умови виконання не менше 70 % запланованого обсягу, повної відповідності змісту роботи навчальним завданням програми, успішної презентації індивідуального проєкту та дотримання принципів академічної доброчесності.

Особливості реалізації програми. Програма реалізується в інституційній формі за очно-дистанційною моделлю, що поєднує безпосередню взаємодію під час аудиторних занять із роботою у віртуальному навчальному середовищі. Навчальний процес передбачає синхронну взаємодію через платформи Zoom та Moodle, а також виконання самостійної роботи для поглибленого засвоєння тем. Такий підхід забезпечує гнучкість навчання та дозволяє ефективно використовувати цифрові інструменти для зворотного зв’язку й моніторингу прогресу слухачів.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50 % від загальної кількості.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

3. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Прак-тичні	Самостійна робота
Інтеграційно-мотиваційне заняття.	**2**		**2**	
Тема 1. Реєстрація учасників (вхідне опитування).			1	
Тема 2. Формування очікувань учасників.			1	
Модуль 1. Штучний інтелект – особистий методист учителя історії	**6**	**2**	**4**	
Тема 1. ШІ для вчителя: від застережень до використання в підготовці матеріалів для уроків історії.		2		
Тема 2. Генерація багаторівневих тестових та компетентнісних завдань з історії за допомогою ШІ.			2	
Тема 3. Створення за допомогою ШІ візуальних матеріалів для навчання історії.			2	
Модуль 2. Гейміфікація та оцінювання за допомогою цифрових застосунків	**8**	**4**	**4**	
Тема 1. Використання цифрових інструментів на різних етапах уроку.		2		
Тема 2. Конструювання вправ, опитувань та квестів за допомогою цифрових ресурсів.			2	
Тема 3. Гейміфіковані квести та платформи для командної роботи у проєктній діяльності.		2		
Тема 4. Інтерактивні опитування для швидкого зворотного зв'язку.			2	
Модуль 3. Медіаграмотність та критичний аналіз історичних текстових та візуальних джерел	**4**	**2**	**2**	
Тема 1. Історичні фейки, дезінформація та розвиток критичного мислення.		2		
Тема 2. Виявлення фейкових візуальних матеріалів, маніпуляцій та діпфейків в історичному контенті.			2	
Круглий стіл «Сучасний урок історії в НУШ: виклики, цифрові інструменти та ефективні практики».	**2**		**2**	
Вихідне діагностування, рефлексія	**2**		**2**	
Самостійна робота	**6**			6
Всього годин:	**30**	**8**	**16**	**6**

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Інтеграційно-мотиваційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 2 години

Тема 1. Реєстрація учасників (вхідне опитування). Ознайомлення з програмою навчання

Тема 2. Формування очікувань учасників. Презентація викликів сучасного освітнього середовища

Модуль 1. Штучний інтелект – особистий методист учителя історії

Час за робочою навчальною програмою – 6 годин

Тема 1. ШІ для вчителя: від застережень до використання в підготовці матеріалів для уроків історії

План лекційного заняття

1. Панорама інструментів штучного інтелекту для освітнього процесу.
2. Етика використання генеративного ШІ в педагогічній діяльності та академічна доброчесність.
3. Технологія створення ефективних промптів (запитів) для педагогічних завдань.

Тема 2. Генерація багаторівневих тестових та компетентнісних завдань з історії за допомогою ШІ

План практичного заняття

1. Побудова запитів для генерації тестових завдань різного рівня складності (за таксономією Блума) до обраної історичної теми.
2. Створення компетентнісних завдань на основі візуальних або фрагментів текстових історичних джерел за допомогою ШІ.

Тема 3. Створення за допомогою ШІ візуальних матеріалів для навчання історії

План практичного заняття

1. Генерація текстових описів для простих візуальних схем, хронологічних ліній та історичних реконструкцій.
2. Ші-галюцинації. Перевірка і редагування створених матеріалів для практичного використання на уроці.

Модуль 2. Гейміфікація та оцінювання за допомогою цифрових застосунків

Час за робочою навчальною програмою – 8 годин

Тема 1. Використання цифрових інструментів на різних етапах уроку

План лекційного заняття

1. Дидактичний потенціал гейміфікації в освітньому процесі НУШ. Класифікація цифрових ігор та інструментів за етапами уроку (мотивація, закріплення, оцінювання).

2. Психолого-педагогічні аспекти гейміфікованого навчання історії: як зберегти баланс між розвагою та змістом.

Тема 2. Конструювання вправ, опитувань та квестів за допомогою цифрових ресурсів

План практичного заняття

1. Створення інтерактивних вправ для роботи з поняттями, хронологією, персоналіями, візуальними пам'ятками, картами.
2. Налаштування інструментів для миттєвого зворотного зв'язку для перевірки засвоєння історичних понять.

Тема 3. Гейміфіковані квести та платформи для командної роботи у проєктній діяльності

План лекційного заняття

1. Проєктування мініквесту або командної гри на цифрових платформах для узагальнення вивченого матеріалу.
2. Цифрове портфолію. Огляд ресурсів.

Тема 4. Інтерактивні опитування для швидкого зворотного зв'язку

План практичного заняття

1. Огляд платформ для формувального оцінювання.
2. Формати цифрової рефлексії для різних вікових категорій учнів.

Модуль 3. Медіаграмотність та критичний аналіз історичних текстових та візуальних джерел

Час за робочою навчальною програмою – 4 години

Тема 1. Історичні фейки, дезінформація та розвиток критичного мислення на уроках історії

План лекційного заняття

1. Поняття історичного фейку та пропагандистських кліше у медіапросторі.
2. Методика критичного аналізу інформації та перевірки фактів.
3. Робота з первинними та вторинними джерелами в епоху цифрових маніпуляцій.

Тема 2. Виявлення фейкових візуальних матеріалів та діпфейків в історичному контенті

План практичного заняття

1. Аналіз кейсів із маніпулятивними історичними фотографіями та медіаматеріалами.
2. Використання цифрових інструментів для перевірки автентичності зображень (зворотний пошук зображень, аналіз метаданих).
3. Розпізнавання сучасних діпфейків та штучно згенерованого візуального контенту, що стосується історичних подій.

Круглий стіл. «Сучасний урок історії в НУШ: виклики, цифрові інструменти та ефективні практики».

Рефлексія. Тести. Вихідне опитування.

Самостійна робота «Проєктування дидактичних матеріалів до уроку історії з використанням ШІ, цифрових інструментів та фактчекінгу».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Оберіть одну конкретну тему уроку історії для будь-якого класу, підготуйте та оформте відповідь. Зазначте в заголовку цю тему уроку і клас.
2. Напишіть текст запиту (промпту), який ви надіслали штучному інтелекту для генерації компетентнісного чи тестового завдання до цієї теми. Надайте готовий згенерований ШІ результат (1-2 питання або коротке завдання), зазначте модель ШІ, яку ви використали.
3. Опишіть, яку інтерактивну вправу та на якій цифровій платформі ви створили б для закріплення дат, об’єктів, понять чи персоналій цієї теми. Зазначте назву гри, тип гри та короткий опис її змісту.
4. Складіть коротку пам’ятку (інструкцію, комплект запитань-завдань) для учнів на розвиток критичного мислення: як перевірити коректність візуального матеріалу до теми, автентичність історичного джерела, розпізнати фейк, проаналізувати поширений міф, пов'язаний із цією історичною епохою, тощо.
5. Зазначте цифровий інструмент для зворотного зв'язку, який ви використаєте для рефлексії наприкінці уроку за цією темою, та наведіть одне запитання, яке поставите учням у цьому цифровому застосунку.
6. Робота має відповідати вимогам академічної доброчесності та змісту програми. Обсяг: 300–600 слів. Формат здачі: текстове вікно в Moodle.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини: ухвалена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Державний стандарт профільної середньої освіти: (постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 № 851). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text
3. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16
4. Державний стандарт початкової освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text
5. Про академічну доброчесність: Закон України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
6. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text
7. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
8. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
9. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 30 липня 2024 № 1072). URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-istorychnoi-osvity-v-systemi-zahalnoi-serednoi-osvity
10. Концептуальні засади громадянської та історичної освітньої галузі (наказ Міністерства освіти і науки України від 20 серпня 2025 № 1163). URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-ta-dorozhnoi-karty-realizatsii-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-na-2025-2030-roky
11. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
12. Типова освітня програма для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (наказ Міністерства освіти і науки України 26 травня 2025 № 765 (зі змінами, внесеними відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19 червня 2025 № 884)). URL: https://educationforlife.mon.gov.ua/wp-content/uploads/2025/10/top-dlya-10-12-kl-zzso-yaki-zabezp-zdob-prof-osvity.pdf

Цифрові ресурси

1. Diasporiana. Електронна біліотека. URL: https://diasporiana.org.ua/
2. Ukrainer. URL: https://ukrainer.net
3. Архів ОУН. Українська інформаційна служба. Лондон. URL: https://ounuis.info/
4. Громадський проект «LIKБЕЗ. Історичний фронт». URL: http://likbez.org.ua
5. Дисиденти. Локальна історія. URL: https://dysydenty.localhistory.org.ua/
6. Електронний архів українського визвольного руху. URL: https://avr.org.ua.
7. Інститут історії України НАН України. URL: http://history.org.ua
8. Історична правда. URL: https://istpravda.com.ua.
9. Локальна історія. URL: https://localhistory.org.ua/
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: https://nbuv.gov.ua
11. Україна incognita. URL: https://day.kyiv.ua/article/ukrayina-incognita.
12. Український інститут національної пам'яті. URL: https://uinp.gov.ua.

Література

1. Баханов К. О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: вчителям, студентам, викладачам / К. О. Баханов. — Запоріжжя : Просвіта, 2000. — 159 с.
2. Баханов К. О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя : Просвіта, 2002. 108 с.
3. В'ятрович В. М. Нотатки з кухні «переписування історії». Київ : Наш Формат, 2021. 240 с.
4. В'ятрович В. М. Україна. Історія з грифом «Секретно». Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. 512 с.
5. Гібридні війни: інформаційний вимір / за ред. В. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017.
6. Головченко В. Українське питання в роки Першої світової війни: монографія / В. І. Головченко, В. Ф. Солдатенко; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. імені І. Ф. Кураса. Київ: Парламентське вид-во, 2009.
7. Гриневич В. Червоний імперіалізм. Друга світова війна і громадська думка в Україні. 1939–1941. Київ: HREC PRESS, 2019.
8. Грицак Я. Й. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 432 с.
9. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ: «Генеза», 2000.
10. Гупан Н. Принципи інтеграції змісту історії та громадянської освіти у контексті вимог Державного стандарту базової середньої освіти. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу: збірник тез доповідей.* Київ: Педагогічна думка, 2022.
11. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року / пер. з англ. К. Зарембо. Київ : Наш Формат, 2020. 928 с.
12. Кіпіані В. В. (уклад.). Дисиденти. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 352 с.
13. Кіпіані В. В. (уклад.). Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР. Харків : Vivat, 2019. 688 с.

14. Основи критичного мислення: навчальний посібник для закладів загальної середньої освіти / О. І. Пометун. Київ: Оріон, 2024.
15. Плохій С. М. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
16. Ріс Л. Гітлер і Сталін. Тирани і Друга світова війна / пер. з англ. Р. Клочка. Харків : Лабораторія, 2021. 424 с.
17. Снайдер Т. Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним / пер. з англ. М. Климчука, П. Грицака. Київ : Лабораторія, 2022. 484 с.
18. Танчин І . З. Вступ до теорії революції / видання друге, доповнене. - Чернівці: Місто, 2025. - 208 с.
19. Танчин І. Соціологія: навч. посіб. 3-тє вид. Київ: Знання, 2008.
20. Терно С. О. Методика навчання історії: розвиток критичного мислення школярів. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 226 с.
21. Харарі Ю. Н. Sapiens. Людина розумна. Коротка історія людства / пер. з англ. О. Дем'янчука. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 544 с.